

Sekera v turnovském muzeu vypráví příběh starý sedm tisíc let

16.5.2022 - Jan Mikulička | Krajský úřad Libereckého kraje

„Asi si málokdo z nás umí představit, jak vypadala krajina a život na Turnovsku před 7000 lety. V každém případě ale doložení broušení kamenů, byť za účelem výroby nástrojů, v tak hluboké historii jen potvrzuje, že broušení kamenů prošlo v této oblasti opravdu dlouhou historií a tomu odpovídá dnes mistrovství místních kamenářů,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Tento zdánlivě nevzhledný předmět přináší několik důležitých informací. „Za prvé, že v Nudvojovicích před sedmi tisíci lety pracovala kamenářská dílna. Za druhé, že otvor pro topůrko byl vrtán dutým vrtákem. A za třetí, že broušení a hlazení povrchu bylo posledním technologickým procesem při výrobě kamenných seker,“ uvedl Jan Prostředník, kurátor sbírkových fondů archeologie Muzea Českého ráje v Turnově.

Archeologické vykopávky na Turnovsku totiž měly zásadní význam pro vývoj českého prehistorického bádání. V roce 1909 zkoumal Karel Buchtela, pozdější ředitel Státního archeologického ústavu v Praze, sídlištní vrstvy z doby bronzové a zahloubené jámy z mladší doby kamenné v Nudvojovicích.

Buchtela patřil mezi hlavní odpůrce Josefa Ladislava Píče, nestora české archeologie, který neuznával samostatnou mladší dobu kamennou. Právě nudvojovický výzkum z roku 1909 však přispěl k vyvrácení Píčovy teorie: nad zahloubenými objekty z mladší doby kamenné se nacházela kulturní vrstva z mladší doby bronzové.

O téměř sto let později došlo k dalšímu významnému objevu: byly nalezeny lomy, ze kterých již od střední doby kamenné lidé získávali surovinu k výrobě kamenných nástrojů, zejména seker. Byl to metabazit z podhůří Jizerských hor. Tato hornina se vyskytuje v území mezi Tanvaldem a Jabloncem nad Nisou v úzkém pásu na okraji žulového Černostudničního hřebene. Metabazit zde těžili v trychtýřovitých jámách.

„Kamenné nástroje se nedokončovaly přímo v místě těžby, ale surovina zde byla jen upravena do podoby polotovarů, které byly transportovány na sídliště v okolí dnešního Turnova. Zde pracovaly specializované dílny, ve kterých byly kamenné nástroje dohotoveny do finální podoby. Takové dílny byly objeveny v Ohrázenicích u Turnova, Příšovicích, Mašově-Valdštejnsku nebo Turnově-Nudvojovicích,“ vyprávěl Prostředník.

V mladší době kamenné byla metabazitem typu Jizerské hory zásobována rozsáhlá oblast čítající Čechy, Moravu, západ Slovenska, jih Polska, Německo včetně Bavorska a Rakouska, Maďarsko, Moldávie a Nizozemí. „Artefakty z této suroviny byly nalezeny i na jih od Alp v severní Itálii. Nejde však o jednotlivé předměty, nýbrž o celé kolekce nástrojů. Kupříkladu ze soudobých pravěkých sídlišť na Moravě tvoří nástroje z této suroviny takřka sto procent. V německém Hesensku a Bavorsku na vesnicích zemědělců mladší doby kamenné byly celé tři čtvrtiny nástrojů vyrobeny z metabazitu z podhůří Jizerských hor,“ upozornil Prostředník.

<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/sekera-v-turnovskem-muzeu-vypravi-pribeh-stary-sedm-tisic-let-n1110884.htm>